

EL CAFÈ DE LA GRANOTA

JESÚS MONCADA I OBRA

Neix a Mequinensa l'any 1941 (dos anys després de la guerra civil), en l'etapa més dura de la postguerra i en la zona de vençuts.

SOCIETAT

En una família de comerciants multiseulars la mateixa localitat (entre el Segre i Ebre) de base agrària però de caràcter comercial i industrial fluvial, sobretot de lignit. Hi havia sobretot miners i llauters (assalariats) i propietaris de mines i llaüts (empresaris) amb poc pagesos i molts pocs pastors i ramaders.

VIDA:

- Acaba estudis primaris a la seva localitat
- Es trasllada a Saragossa amb 12 anys per fer Batxillerat elemental. Es topa amb una cultura i llengua diferent a la seva llengua materna (català) i és objecte de burla a Saragossa en ocasions.
- Amb el títol de mestres, retorna a Mequinensa, menor d'edat encara, i exerceix un parell de cursos fins que torna a Saragossa per fer el servei militar.
- Es trasllada a BCN a treballar a l'editorial Montaner y Simón com a ajudant de Pere Calders de qui apren la **ironia/humor, factor sorpresa en la trama argumental**,
- Moncada abandona les arts plàstiques i s'ocupa de la seva obra literària.
- Al 2004 li apareix una greu malaltia que interromp la seva carrera i mor al 2005.

OBRA

1. "HISTÒRIES DE LA MÀ ESQUERRA" perquè era amb la mà esquerra i altes narracions
2. "EL CAFÈ DE LA GRANOTA" (1885) segon recull de contes
3. "CAMÍ DE SIRGA" Novel·la coral on es narra la història de gairebé un segle de Mequinensa i l'Ebre català amb una anar i venir constant de personatges. Va ocupar un dels llocs més destacats de la lite catalana de les últimes dècades del s XX. Abraça des de la Primera Guerra Mundial fins l'inundació de la vila (1971)

-1971: S'inicia la innundació de Mequinensa per fer el pantà de Ribaroja i es passa de la Mequinensa antiga a la moderna i d'aquí vé el gran valor documental del cafè de la granota per preservar la memòria de la Mequinensa antiga
4. "LA GALERIA DE LES ESTÀTUES" Segona novel·la de Moncada, menys coral que l'anterior. Es descriu la història de Dalmau Campells, joves estudiant de Mequinensa de magisteri a Torrelloba (ciutat interior). És una narració de la "seva vida"
5. "TERCERA NOVEL·LA" 3a Novel·la. Escenari de la narració torna a ser Mequinensa
6. "CALAVERES ATÒNITES" 4a Novel·la
7. "CABÒRIES I ESTIVALS I ALTRES PROPOSTES VOLANDERES" Última obra i no arriba a ser una novel·la sinó un relat extens.

EL CAFÈ DE LA GRANOTA

Relats escrits entre el 80 i 85 (any de publicació).

A diferència de a "Històries de la mà esquerra" entre els relats hi ha caràcter unitari en aquest llibre no, encara que hi hagi elements que donen homogeneïtat als relats com:

- ✓ **Escenari geogràfic:** Mequinensa. (Present en la obra de Moncada, en el llibre "El cafè..") i El cafè de la Granota (present en el llibre també.) i l'Ebre.

L'epicentre de moltes de les acicons és mequinensa encara que es fan a vegades referències al seu entorn (Lleida, Cinca..) parla dels seus carrers, cafès, places així com els residents com a perosnatges.

- ✓ **Escenari temporal i històric:**

·TEMPS EXTERN: Hi ha dues Mequinensa la de abans i la de després de 1971. Hi ha referències externes que ens ajuden a datar el relat. La majoria d'accions es situen en els anys 50, 60 i 70. Referència de la batalla de l'Ebre i Guerra de Cora. Narrats abans del 71.

·TEMPS INTERN: depèn de cada relat, des de que es comença a narrar l'acció fins que acaba. En alguns hi ha dos temps interns, els dels relats dins del relat.

- ✓ **Humor i ironia:**

Força de manera subtil la lògica d'una situació en principi quotidiana (com Futbol de ribera, un partit de futbol) un tractament humorístic. Herència de Pere Calders, qui a través d'un fet versemblant altera la narració.

- ✓ **Estructura:**

no s'estructura en forma de crònica ni soliloqui. Són contes relatats per un narrador. 14 contes que es poden dividir en dos grans blocs: el soliloquis i les cròniques. Excepte dos relats: "Preludi de traspàs" i "Guardeu-vos de somiar genives esdentegades". Soliloquis com "La plaga de la Ribera", "Senyora Mort, carta de Miquel Garrigues". Hi ha tres tipus de soliloqui de pur (Els delfins), epistolar (La plaga de la ribera) i mut (Paraula de d'un oliver)

- ✓ **Mort i rituals**

Reben un tractament irònic que li aporta quotidiànitat i li treu transcendència, ja que ell concep la mort com un cicle més de la vida. A on hi ha un to més seriós de la mort és Preludi de traspàs i Guardeu-vos de somiar genives esdentegades.

- ✓ **Crítica social i política**

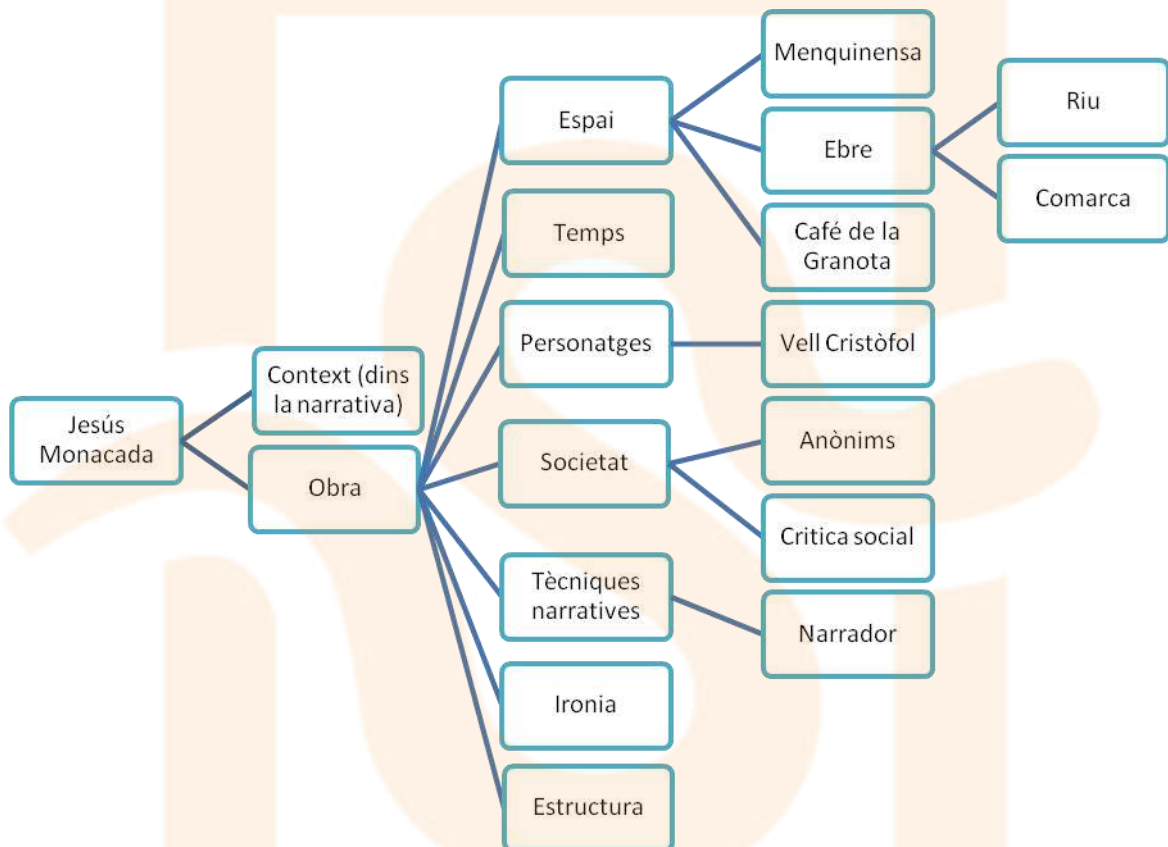
Moncada no exemplifica res amb aquestes narracions, simplement és la seva forma de treballar, encara que si que té un punt de:

-Carregar-se la religió (Amb lu del capellà que té una novieta a Balaguer).

-Voluntat de deixar petjada de la gent que va lluitar en la batalla de l'Ebre per la república.

La crítica social va cap a la Hipocresia i la repressió sexual a banda de la crítica a la classe benestant. Deixa entreveure les simpaties de l'autor i pot roçar la sàtira

- ✓ **Estil:** va manifestar que el conte ha de ser ràpid i concís. També agafa la rapidesa del conte de Pere Calders. Considera que una paraula de més pot espatllar el conte. El conte havia de ser enginyós i sorprenent cop de maça en la consciència del lector. Agilitat i concisió expositives però sense caure en la parquedat i menys laconisme. La digressió i el circumloqui són bandejats.
- ✓ **Llenguatge:** es reflecteix un llenguatge nord-occidental. La oralitat per deixar constància.

RELATS

1. UN BARRIL DE SABÓ MOLL

·ESPAI: **Mequinensa**, al servei del detallisme, accent a la versemblança de l'ambient, ja que el poble que descriuen va desaparèixer.

·**Cafè de la Granota** que es on es troben Cristòfol i el xiquet.

PERSONATGES·**VELL CRISTÒFOL**: Representa la memòria històrica del poble.

Hi havia llaütters, comerciants, agricultors, miners (representen el microcosmos humà que hi havia en la Mequinensa d'aquell moment)

TÈCNIQUES NARRATIVES: **Un relat dins d'un relat** a les quatre primeres línies (narrador en primera persona, receptor del relat) i a partir d'allà ja és el vell Cristòfol que narra el **relat oral** (emisor).

·DETALLISME:

- Descripció de Mequinensa.
- Detallisme de personatges "anònims".
- Versemblança
- Precisió en el temps.
- Constatació del relat per part del narrador (narrador actant, ell hi és)

IRONIA: en el últim paràgraf amb la pregunta retòrica com a cop d'efecte

2. LA PLAGA DE LA RIBERA

·ESPAI: **Mequinensa** i apareix el **Cafè de la Granota**

·IRONIA: Sobretot al final del relat.

·PERSONATGES: Jeroni, la Plaga i el director de la presó de Lleida

·SUBGÈNERE: **Soliloqui Epistolar**, en forma de carta que li envia el Jeroni al director de la presó (Similitud amb la carta de Lazarillo de Tormes a Vs.Merced (amant de la dona de Lazarillo).

·TEMPS: Després de la guerra durant el relat de Joan Carles I

3. ABSOLTES I SEPELI DE NICOLAU VILAPLANA

·ESPAI: **Mequinensa** i **Masos del Sinca** (els del partit contrari) i el **Cafè de la Granota** que és on es narra

·TÈCNICA NARRATIVA: **Relat dins d'un relat**. El narrador es el xiquet i els fets els hi ha explicat el vell Cristòfol.

·PERSONATGES: La Clenxa (el barber), Els variu, Cristòfol... (traspàs de personatges del primer relat)

·SOCIETAT: els oficis de la societat (miner, capellà que té una amant que ell li diu "germana")

Guinyos a la República:

- El fet de dir que el capellà tenia un ligue
- El joc de la butifarra, en el que passaven les hores els militars republicans
- Primer gol "Dominus voviscum"
- Segon gol: "Descansi en pau"

Corresponen als moment de la missa del funeral en que es marquen els gol

·**VALOR DOCUMENTAL:** Cristòfol és l'encarregat de plasmar la història memorística del poble.

Hi ha formules d'ORALITAT perquè són cròniques orals

4. PARAULES DES D'UN OLIVER

-**FACTOR SORPRESA:** quan te n'adones que no li esta fent un favor sinó robant. Es veuen les intencions del robatori a partir de la narració de la reacció d'Isidre.

-**GÈNERE:** És un monòleg (soliloqui) com a justificació del hurt.

-**SOCIETAT:** els dos personatges van lluitar junts en el bàndol republicà.

-**ESPAI:** Mequinensa

5. INFORME PROVISIONAL SOBRE LA CORREGUDA D'ELIES

Ens situem per tercera vegada en un relat amb **voluntat de Crònica**, en el títol "Informe provisional" és provisional perquè encara no se sap exacte.

·**IRONIA I FACTOR SORPRESA:** El final, corre per dir que no portin els medicaments a la seva dona que és a punt de morir i no calen.

·**PERSONATGES:** Apareixen un seguit de personatges com a valor testimonial per deixar constància de la vil·la. Exemples, Jaume Vilanova "sabater" i Victor Cardona "ferrer"

6. FUTBOL DE RIBERA

·**TEMPS:** Diumenge del 1958 (la càmera Leica amb la que es fa la foto és de dècades 50 i 60)

·**ESPAI:** Mequinensa, però l'espai important és l'Ebre

·**NARRADOR:** El cronista d'altres relats encara que s'allunya una mica de la estructura de 1r i 2n capítol, explica que aquest relat li explica el vell Cristòfol en el cafè de la Granota (en 1a persona però en distanciament amb valor documental)

·Hi ha mostres de subjectivitat, i el cronista és algú del mateix poble, Mequinensa.

·**PERSONATGES:** Torna a sortir la Clenxa. Tornen a fer esment de tots els oficis.

·Torna a sortir l'esperit republicà de l'Ebre.

·Importància del tema del futbol

7. SENYORA MORT, CARTA DE MIQUEL GARRIGUES

- **Soliloqui epistolar** a la senyora mort que la dicta Miquel Garrigues a la Clenxa, que sap escriure
- Joc de la carta a la mort demanant ser el barquer Caront (simbol d'analfabetisme)
- Referència a la botifarra, joc arrelat a les terres de l'Ebre i republica
- PERSONATGES: la Clenxa. Esment de tots els oficis
- ESPAI: Cafè de la granota i Ebre

8. PRELUDI DE TRASPÀS

- Es tracta irònicament la mort
- PERSONATGES: Apotecari
- Relat en primera persona, no arriba a ser soliloqui

9. ELS DELFINS

En l'antiguitat era un príncep i va evolucionar cap a "persona de protocol"

- Crítica social: fina ironia cap a la religió, capellans, dictadura...

10. UN ENIGMA I SET TRICONIS

- Valor de crònica (detallisme) però amb impesició temporal, anys després del fet.
- IRONIA: Se'n fot dels guàrdies civils i els presenta enfoten-se
- SOCIETAT: La feina principal dels civils és empipar a les parelles

PERSONATGES:

- La Salomé és una cotorra que repeteix el que diuen i l'envien al galliner. És un efecte colateral.
- Praxedes és el propietari del cafè de la Marina.
- Taxidermista diseca animals, i ha disecat a Salomé.
- Vell Cristòfol explica amb detallisme. És el testimoni més fiable.
- La Marieta Peris fa de fil conductor. Amant del vell Cristòfol (surte en el relat de sabó moll).
- Tomàs de Valldabó és gai.

CRITICA SOCIAL: Fan una crítica al franquista. La teoria de la conspiració: el poble no pensa en política quan està mirant el futbol.

11. AMARGA REFLEXIÓ SOBRE UN MANAT DE CEBES

La primera part té valor de crònica i la última part hi trobem el factor sorpresa.

-Hi ha una enumeració de elements dels que rep cops

-PERSONATGES: Marieta Peris (puta) a qui acudeix el rector, Horaci (qui rep cops), Praxedes (amo del cafè)

-Carrega de manera subtil contra l'església al donar a veure que el rector va a la puta

12. L'ASSASSINAT DE ROGER AKROYD

Comença amb una afirmació de que el protagonista del relat escopeteja una persona del poble per.

-**Soliloqui amb interlocutor mut**, (es dirigeix al jutjat de pau amb qui manté amistat). Per tant hi ha funció fàtica.

-Funció metal·lingüística important, es parla de literatura dins de literatura.

13. AMOR FATAL EN DECÚBIT SUPÍ

-Un supí: és una persona idiota

-La descoberta de l'amant (EFECTE SORPRESA) és el quadre de l'actriu Claudia Cardinale, però no és una amant real. (El fet que trii a claudia, ens situa en les dècades de 50,60 i 70 ja que va ser quan va ser una icona sexual)

SOCIETAT: Apareixen personatges que no són els de sempre. Fa una crítica als rics. Importància al tema de les supersticions

·DECÚBIT: (Íncube, quan el dimoni pren la forma femenina) i és una classificació dels íncubes, és a dir, un dimoni femení que es presenta de manera seductora.

14. GUARDEU-VOS DE SOMIAR GENIVES ESDENTEGADES

·VALOR DE Crònica

·SOCIETAT: Supersticions

·PERSONATGES: Gabriela Cabanelles, Monegre

·ESPAI: Mequinensa i cafè del centre